

*M t dân t c dũng c m là m t dân t c dám nhìn th ng vào s th t
M t ng i dám nhìn th ng vào s th t là m t con ng i dũng c m*

Hà N i, ngày 15/02/2009

Nhân

đ c i bài vi t “Bí ý h n ch c a B t đ ng chính ki n Vi t Nam “ c a TG Lâm Y n đ c đ ang t i cách đây hai năm. Th y nh ng phân tích c a các đ n gi v các h n ch c a B t đ ng chính ki n Vi t Nam(B ĐCKVN) sao mà đ ng th . Tuy nh ng phân tích này đã đ c m x phân tích đã h n hai năm, nh ng nó v n còn nguyên giá tr . Vì cho đ n nay nhìn i PTDCVN v n th y không có s chuy n bi n đáng k đ kh c ph c nh ng y u đ i m mà TG nêu lên.

Tuy bài vi t không phân chia ra nh ng h n ch m t cách rõ ràng nh tít đ u đ , nh ng tôi có th tóm l c b y h n ch đó nh sau:

- 1- Do đ i u ki n đ a lý tr i dài trên m t kinh tuy n, lên các nhà b đckvn đã không có s t p trung đ c ùng nhau ph i h p ho t đ ng
- 2- Ph n l n các nhà B ĐCKVN đ u đã cao tu i, tu i trung bình là trên 60
- 3- Các nhà B ĐCKVN ch a đ c dân chúng coi là bi u t ng v đ o đ c và l ng tri dân t c, cũng nh coi tr ng vi c làm chính nghĩa c a h .
- 4- Các nhà B ĐCKVN không có nhi u sáng ki n v n đ ng xã h i, do đó th ng đ ng l i nh ng bài vi t ph n kháng ch đ
- 5- Vi c ti p c n v i t t ng và lý lu n dân ch ph ng tây và th gi i còn m nh t, kém hi u bi t v khái ni m và giá tr dân ch đ n đ n các hành đ ng còn mang tính t p phát, l ch l c đa ph n là có tính b c xúc v i ché đ đ n đ n B t đ ng chính ki n ch không ph i là cu c v n đ ng xã h i h ng đ n n dân ch
- 6- H n ch th sáu là đa ph n các nhà B ĐCKVN ho t đ ng chính tr có tính đ n chi u, ch quan tâm đ n tình hình chính tr mà không h ng đ n ho c ph i h p v i các ho t đ ng xã h i khác.
- 7- Các ho t đ ng c a h th ng t p trung vào vi c v ch ra sai l m và t i ác c a ch đ mà không có nh ng ho t đ ng nh m thay th ch đ .

Nh n xét v b y h n ch đã ch ra

Khi đ i m l i nh ng h n ch mà TG Lâm Y n đã v ch ra ta th y t t c nh ng h n ch trên, ngo i tr đ i m 1 do khách quan đ m l i vì đ i u ki n đ a lý, còn l i đ u do ch quan mà ra. Nh ng h n ch đó chính là câu h i đ các nhà B ĐCKVN ph i tr l i và gi i đ p???

Khi mà t i đ i m 2 ta th y tr c th c tr ng h n ch v tu i tác nh v y thì các v ti n b i ph i

lo để nhân viên làm sao đào tạo hay bồi dưỡng cho thợ hồ kỹ càng hơn nữa, duy và bổn lĩnh chính trị để thay thế lập cha ông. Nhưng tiếc thay điều đó xảy ra không như ý, ngoài trời trời nắng hừng hực của đảng dân chủ XXI, đã có chế độ độc đảng độc quyền xây dựng lập thành niên kỷ của là tổ chức tập hợp thanh niên dân chủ của Nguyễn Tiến Trung.

Hơn nữa thợ ba là hơn nữa là nhân lực, đó là họ đã không được dân chúng coi là biểu tượng vì đạo đức và lòng trung thành của dân tộc. Hình ảnh về những nhà dân chủ rất nhút nhòa, không gây được ấn tượng trong dân chúng, thậm chí họ còn bị người dân xa lánh bởi tập tác, tất nhiên phần xa lánh là do phần nhiều họ sợ chế độ. Nhưng cũng có rất nhiều người xa lánh vì họ không hiểu các hoạt động của các nhà ĐCKVN có lợi cho ai, vì ai vậy... Và điều đó cho đến hôm nay vẫn không được cải thiện thậm chí còn có nguy cơ thất bại, khi cái nòng cốt của đoàn kết bị người tràn vào lại càng làm họ xa lánh hơn.

Điều mà thợ thì chúng ta thấy quá rõ ràng với cái hiện tượng đua tranh theo mốt lợi ích do ai đó đã tạo ra, và nên cái lập luận mà họ cứ rích đã vạch ra: Là làm sao phải nói cho người dân trong nước hiểu được sai lầm, tội ác của CS để họ tập trung lên lòng căm thù chế độ và tập trung lên lật đổ chế độ độc tài.

Rồi cái cách đua tranh thợ để, theo kiểu tập thể theo mốt, thợ có sự kiên trì xảy ra thì làm rùm beng ầm ào nên, sau đó thì lại im re. Ý nghĩa kiểu “chèo kéo theo mốt vậy”. Do vậy họ đã không có sự sáng tạo trong các hoạt động đua tranh hay theo cách đấu tranh truyền thống là vẫn để thợ tập thể đưa vào việc kiên trì thực hiện thành công mục tiêu đã đề ra.

Điều hơn nữa thợ năm là việc tập thể và hiểu về bổn phận dân chủ thực tế còn rất mơ hồ không chỉ với các nhà ĐCKVN, các thành viên mà chính các nhà lãnh đạo của các tổ chức cũng đưa ra rất nhiều hạn chế, đa phần của hiểu thợ nào là của của dân chủ, nguyên tắc dân chủ và các hoạt động có tính dân chủ khác. Ngay như định nghĩa thợ nào là để là tính để họ còn bị hạn chế. Chính vì của hiểu dân chủ cũng như của có tập duy chính trị một cách đơn giản và sâu sắc đã dẫn đến tình trạng “Thợ bói xem voi” hay đi trên xe ngựa mà của nghĩ mình đang đi máy bay. Đi trên ô tô mà của nghĩ hiểu tính năng, công dụng của chiếc ô tô, chế biến nó nghĩ lên nó đi là đi thôi!!!

Hơn nữa thợ sáu là đa phần họ chỉ tập trung vào việc đua tranh về lĩnh vực chính trị với chế độ bởi để chính kiến về tập thể và lên án chế độ mà không biết rằng việc tham gia các công tác xã hội khác là vẫn để rất quan trọng. Vì chính trị nó liên quan mật thiết đến nhu cầu lĩnh vực khác trong đời sống xã hội. Món ăn mà các nhà ĐCKVN bón cho người dân nghe chế độ nó không

hợp khu vực. Giá như họ biết rằng trong đời sống của người dân có những điều còn quan trọng hơn, cần thiết hơn, thực tế hơn là nghe họ tuyên truyền chính trị một cách khô khan. Nếu như họ biết kết hợp giữa sinh hoạt xã hội với việc vận động tuyên truyền chính trị, thì các vận động bóc lột của đời sống hàng ngày để lồng ghép để tài dân chủ sẽ hiệu quả hơn rất nhiều. Nôm na như kiểu bán bia kèm lồng rang thì hay biết mấy. Còn món lồng rang thì chắc dân chúng sẽ chán phê.

Họ phải có tư duy, vận động các vận động chính trị sao cho phù hợp với hoàn cảnh và điều kiện cho phép, phải tuân theo nguyên tắc cách linh hoạt, mềm dẻo mà chắc chắn quy định không làm được gì hết. Những vận động này xem ra còn là để tài xa tít tắp với các nhà ĐCKVN.

Hơn nữa cuối cùng để chúng ta là các nhà ĐCKVN chỉ tập trung vào việc chỉ trích tố cáo các sai lầm và tội ác của chế độ mà không như câu nói nổi tiếng của một triết gia phương Tây “Muốn thay đổi một chế độ thì hãy nuôi dưỡng một ác quỷ”

Những vận động này của các nhà ĐCKVN cũng không thêm quan tâm, thậm chí có người còn công khai mong muốn chế độ sẽ sụp đổ và những sai lầm, chế độ không mong muốn thay đổi chế độ. Đây là sự ngu ngốc ngu ngốc mong muốn thay đổi bản chất của con người cũng như của chế độ là điều không tưởng. Vì vậy TG Lâm Yên đã sáng suốt cum tụ ĐCK là rất chính xác.

Kết luận và bổ xung

Cho đến hôm nay khi bài viết của TG Lâm Yên đã phổ biến hơn hai năm nhưng hình như nó không có tác động thậm chí đến các nhà ĐCKVN, các tổ chức chính trị VN hiện nay. Nó cũng cùng số phận có tính chất để tham khảo, góp vui với các tác phẩm có giá trị khác như những bài viết của cán bộ kiều vụ VN Tâm Bào, đã chỉ ra rất nhiều điều bất lợi cho PTDCVN.

Thật đáng tiếc khi đi tìm lỗi như những hạn chế của các nhà ĐCKVN sau hơn hai năm TG đã đúc kết, để thấy được cái nhúng nhính đến những hạn chế của các nhà ĐCKVN là hoạt động theo cảm tính và quá chủ quan, bỏ qua thực tế. Không rút ra được bất kỳ điều gì của bài học ngày hôm qua.

Qua đây, tôi xin cũng có một vài nhận xét bổ xung mà TG Lâm Yên chưa chỉ ra nhằm làm sáng tỏ vận động và những hạn chế, những điều mà người VN nói chung và các nhà ĐCKVN nói riêng.

Nếu chúng ta ra khiếm khuyết thì rất nhiều. Nhưng tôi chỉ xin nêu lên hai nhược điểm lớn nhất mà chúng ta thường mắc phải. Đó là căn bệnh hình thức hay bệnh lối tư duy, sáng tạo. Ngay ở Việt chúng ta thường xem xét sự vật một cách rất hời hợt, hay nói một cách khác chỉ giới tìm tòi bề mặt ngớ ngẩn khác theo cảm tính để thỏa mãn tính hiếu kỳ vô bổ, theo sở thích cá nhân mà ta thường gọi là “Kiếm câu chuyện làm quà”.

Còn để đi tìm nguyên nhân cho sự kiện đó chỉ là thành hay thất bại vì lợi ích chung hay thông qua hay chỉ làm một cách chi li.

Khi ta làm một công việc gì chỉ là thành chỉ là thất bại thì thường ta đặt ra câu hỏi tại sao ??? Vì sao ?? Do đâu là nguyên nhân vậy vv.. để mà xử phân tích kết luận ng thái uáo vãn để đó. Phải “bị đặt lại câu” vậy để đó nên, để tìm xem nguyên nhân của nó do đâu mà chỉ là thành công. Nhưng dĩ nhiên đó dĩ nhiên vậy chỉ là để nhìn nhận và khắc phục, để rồi vậy cần sự cần cái vật xe để tránh đó để đi.

Họ quên một mặt để quên quan trọng là họ đang đi “làm cách mạng” Có nghĩa là thay cái cũ bằng cái mới, thay cái tư duy cũ bằng tư duy năng động sáng tạo hơn. Trong khi họ đòi CS phải thay đổi, phải dân chủ nhưng họ lại không chịu thay đổi và cũng hành động cũng rất phi dân chủ.

Một nhược điểm quan trọng khác đó là về khả năng phân biệt đâu là chính, tà, ngay, gian vv.. ngay ở nào có khả năng, năng lực ra sao rất ít sự lựa chọn đúng đắn. Họ thường a dua chạy theo số đông, chỉ để tôn vinh những kẻ háo danh chuồng chó cẩu lạc bỏ ngỏ p vv...

Bệnh háo danh cũng là một nhược điểm khó chữa của người Việt. Chỉ cần một nhóm năm, bảy người để lập ra một tổ chức này rồi để họ nhào lên làm chủ tịch nay thì ng trưởng ng. Thường thì chỉ có vài hình thức bán bất quá chỉ để dăm chục người tham gia, sự không thực hiện đúng năng lực của người lãnh đạo để kêu gọi cộng đồng. Nhưng về lãnh đạo này thường thì họ tự huyễn hoặc mình là lãnh đạo của số đông quần chúng, đứng trên chín tầng mây để lãnh đạo và cũng rất ích kỷ không muốn có kẻ khác chen vào để chia quyền lãnh đạo.

Họ chỉ là thoát ra được cái chế TÔI thì mọi thứ đều nhỏ bé. Thường chỉ là họ chỉ là xác định được rằng công cuộc dân chủ hoá đất nước là trách nhiệm và nghĩa vụ của mọi người Việt Nam. Việc đầu tiên là trách nhiệm báo động những người. Cộng đồng với trách nhiệm càng cao, trách nhiệm càng nặng nề, chỉ không phải một thời gian ngắn để có thể khắc phục. Nếu họ không nhận thức được điều này

này chắ ng tắ hắ có đắ ng cắ cá nhân, hắ chắ là nhắ ng kắ cắ hắ i.

Mắ t đắ u quan trắ ng nắ a là các nhà BĐCKVN phắ i dám nhìn thắ ng vào sắ thắ t vì:

Nắ u cắ khắ khắ che giắ u, huyắ n hoắ c, tắ ru ngắ mình thì dân tắ c đó, con ngắ i đó là kắ hèn nhất và sắ tắ làm suy yắ u mình đi mà thôi!

Bí ý hân chạ lắ n cạ bắ t đắ ng chính kín Viắ t Nam
Lâm Yắ n

LTS.- Bài đắ i đây cho thắ y mắ t cách nhìn khác vắ tình trắ ng bắ t đắ ng chính kín tắ i Viắ t Nam, sau khi lãnh sắ quán Hoa Kắ mắ cuắ c tiắ p tân mà hiắ n đắ n có mắ t vài khuôn mắ t cắ a các nhân vắ t bắ t đắ ng chính kín hiắ n nay tại Viắ t Nam. Nắ i dung bài có thắ có nhắ ng tắ ngắ hay ý nghĩa khiắ n mắ t sắ đắ c giắ có thắ khó chắ u. Nhắ ng vì tôn trắ ng nguyên văn, chúng tôi không sắ a chắ a đắ tôn trắ ng tinh thắ n nguyên bắ n:

Giắ a nhắ ng ngày giắ a hè nóng bắ ng này, trong khi mắ t sắ “nhà bắ t đắ ng chính kín” (hay còn đắ c gắ i là các nhà dân chắ) đang hắ ng giây phút vinh danh và tắ do giao kắ t ítắ i tắ i bắ a tiắ c chiêu đắ i do Lãnh Sắ Quán Hoa Kắ tắ chắ c nhân ngày Quắ c khánh Hoa Kắ [2] thì hai nhân vắ t nắ i tiắ ng trong giắ i văn nghắ sắ là Đắ Minh Tuắ n và Trắ n Mắ nh Hắ o lắ i đang kắ ch chiắ n trên trang mắ ng Talawas và công khai phê phắ ng án chắ đắ và bày tắ quan đắ m ly khai chính thắ ng cắ a mình. Trong khi đó, “con hùm xám đắ ng 4” mắ t thắ i, tắ ng Đắ ng Văn Viắ t lắ i chắ n đài RFA đắ phàn nàn rắ ng viắ c hắ thắ ng tiắ p tắ c bám víu lắ y nhắ ng quan đắ m lắ c hắ u nhắ đắ c quyắ n lãnh đắ o [cắ a Đắ ng Cắ ng sắ n] đang gây cắ n trắ sắ phát triắ n cắ a xã hắ i [3]. Cách đây không lâu, nghắ sắ nhân dân Trắ n Văn Thuắ [4] còn chắ n VietnamNet- mắ t đắ n đàn chính thắ ng cắ a chắ đắ - đắ thắ ng thắ ng chắ trích rắ ng hắ thắ ng chính trắ hiắ n tắ i không hắ có dân chắ .

Nhắ ng đắ n biắ n nhắ thắ cho chúng ta mắ t không khí dân chắ sôi nắ i và khiắ n chúng ta có cắ m tắ ng lắ c quan rắ ng phong trào bắ t đắ ng chính kín cắ a Viắ t Nam hắ n đang có đắ u hiắ u lắ n mắ nh và các trí thắ c/văn nghắ sắ cùng các cắ u chiắ n binh ngày càng sắ n sàng lên tiắ ng ly khai chính thắ ng. Có thắ c sắ là phong trào dân chắ đang tiắ n nhắ ng bắ c dài rắ t đáng lắ c quan không? Bài nghiên cắ u này muắ n đắ a ra mắ t cách nhìn khác vắ bắ t đắ ng chính kín Viắ t Nam và tắ p trung phân tích sắ hình thành cắ a không gian công phi chính thắ ng cũng nhắ vai trò tiắ m

tàng c a nó trong vi c đem l i s chuy n bi n v ch t cho “phong trào” b t đ ng chính ki n.

B t đ ng chính ki n Vi t Nam.

Năm năm tr c, trong m t nghi n c u hi m hoi v phong trào b t đ ng chính ki n Vi t Nam, Zachary Abuza nh n xét r ng b t đ ng chính ki n Vi t Nam còn non tr , y u t, không đ c gi i trí th c ng h và b chia r do ngu n g c đa đ ng và ph c t p c a nh ng ng i tham gia phong trào này. Khi nói v hi n tr ng và thi u sót c a phong trào, ông vi t:

“...có ít trí th c dám thò c ra thách th c l i nhà n c vì nhà n c ki m soát công ăn vi c làm c a h . Đây là m t khó khăn th c s n u [phong trào b t đ ng chính ki n] mu n đ t đ c c s ng h r ng rãi h n t gi i tinh hoa nh m kêu g i nhà n c thay đ i các chính sách hi n hành c a h . Nh ông Tiêu Dao B o C , m t nhà b t đ ng chính ki n t ng than th : “Trong cu c đ u tranh cho dân ch ngày hôm nay, trí th c đáng l ra ph i n m ng n c đ u. Nh ng li u có ph i th không? Hay là ng c l i? Ph i chăng sâu th m bên trong, trí th c ghét s dân ch , vì dân ch có th đ a đ n vi c h b m t các đ c quy n đ c l i v n đ c coi là c a riêng h qua bao đ i.” Ông đã đ a ra m t nh n đ nh quan tr ng. Lý do gì khi n các nhà b t đ ng chính ki n không huy đ ng đ c nhi u ng i đi theo mình? Lý do n m s thi u sót c a phong trào: H g p khó khăn th c s khi làm vi c cùng v i nhau. Đi u này đ hi u thoi n u chúng ta bi t t t c các ngu n g c b t đ ng xu t phát t đ u. Các nhà b t đ ng chính ki n bao g m nh ng đ ng viên c ng s n k c u, nh ng ng i ng h ch đ Sài Gòn cũ, các tu sĩ Ph t giáo và các trí th c ch mu n quy n t do bày t ý ki n. H th ng không tin t ng nhau, và do b chia r , Hà n i có th cô l p và ki m soát h .” [5]

Abuza đã đúng khi nh n đ nh r ng thành ph n b t đ ng chính ki n c a Vi t Nam r t đa đ ng và chính vì th , h h u nh không tìm đ c c ti ng nói chung. Ngoài ngu n g c đa đ ng và s l ng ít i mà Abuza đã đ c p (ít nh t 54 ng i theo Ân xá Qu c t và kho ng 200 ng i theo B Ngo i giao M [6]), b t đ ng chính ki n Vi t Nam tính đ n th i đi m hi n t i còn có hàng lo t nh ng b t l i khác: Th nh t, h s ng r i rác trên nhi u đ a ph ng kh p c n c, t Hà N i, H i Phòng t i Đà L t, Sài Gòn. Hà N i và Sài Gòn là 2 thành ph t p trung các nhà b t đ ng chính ki n đông đ o nh t. Tuy nhiên, trong s nh ng ng i có tên tu i đ c bi t đ n r ng rãi, thì ngay c hai thành ph này, con s cũng ch đ m trên đ u ngón tay.

Th hai, nghi n c u c a Abuza cho th y ph n l n trong s các nhà b t đ ng chính ki n là nh ng ng i cao tu i. Trong s 25 nhà b t đ ng chính ki n n i ti ng nh t mà Abuza kh o sát năm 2000, đ tu i trung bình c a h là 62 [7]. G n đây có xu t hi n m t s nh n v t tr tu i

h n, nh ng s này nhanh chóng b b tù v i nh ng m c án n ng n . Có ng i sau khi ra tù đã không tí p t c lên tí ng n a (ví d tr ng h p c a Lê Chí Quang).

V i t cách là m t nhà quan sát n c ngoài, nh ng nh n xét c a Abuza đã là nh ng đóng góp tiên phong, r t h u ích cho m t h ng nghiên c u xã h i còn đang b ng Vi t Nam. Tuy nhiên, chúng tôi cho r ng nh ng h n ch sâu s c khi n cho các nhà b t đ ng chính ki n không th “huy đ ng đ c nhi u ng i đi theo mình” không ch bao g m s l ng ít i và s đa đ ng v ngu n g c nh Abuza ch ra [8]. Trong ph n đ u c a tí u lu n này, chúng tôi xin b sung thêm nh ng h n ch khác v i b t đ ng chính ki n Vi t Nam.

M t đ i m d nh n th y là các nhà b t đ ng chính ki n Vi t Nam ch a bao gi đ c dân chúng coi là các bi u t ng cho đ o đ c và l ng tri dân t c. Dĩ nhiên h cũng có m t s c m tình viên t các t ng l p xã h i, nh ng hào quang c a h không v t ra ngoài nh ng vòng gia đình và bè b n và nh ng ng i đã bi t v h khá rõ. M t ph n l n nh ng ng i ít bi t v các nhà b t đ ng chính ki n này khi nghe nói đ n các hành đ ng/quan đ i m c a h thì ho c cho h là nh ng ng i gần đ b t đ c chí, ho c ít nhi u nghi k v đ ng c c a các nhà b t đ ng chính ki n khi h ch n cho mình con đ ng đ i l p tr c di n v i h th ng. Vì th , m c đ nào đó, h b cô l p kh i xã h i và không đ c các thành ph n xã h i khác nh sinh viên, trí th c, công nhân và nông dân ng h .

Đ i m b t l i th t là h không có ho c có r t ít sáng ki n v n đ ng xã h i, và do đó th ng ch kh ng đ nh l p tr ng b t đ ng b ng m t s bài vi t và đ ng l i ó. Th c ra, đ i u này cũng đ hi u n u chúng ta đã nh n ra các đ i m y u tr c nh không có tí ng nói chung, s ng t n mát kh p n i, tu i cao và b qu n ch ch t ch . Sáng ki n v n đ ng xã h i c n có môi tr ng màu m đ hình thành, và m t trong nh ng đ i u ki n tiên quy t là c n có môi tr ng đ th o lu n/trao đ i và c xát. Vi c đ ng ra xin l p h i “Nhân dân Vi t Nam ng h Đ ng và Nhà n c Ch ng Tham nhữg” c a hai ông Tr n Khuê và Ph m Qu D ng [9] có th coi là m t trong nh ng sáng ki n ít i xu t hi n trong đ i u ki n t ng đ i thu n l i c a nh ng năm 2001-2002, khi Đ ng c ng s n còn đang b i r i v i nh ng ch trích gay g t v v n đ biên gi i và c c u quy n l c trong b máy còn đang trong giai đ o n c ng c sau Đ i h i IX. Tuy nhiên, ngay c trong tr ng h p c a sáng ki n này thì s ng i ký đ n quanh qu n v n là các nhà b t đ ng chính ki n đã có tên tu i ch không h có s tham gia t bên ngoài. S cô l p c a các nhà b t đ ng chính ki n (đ i m y u th 3 nêu trên) đ c th hi n khá rõ ràng trong ví d này.

Th năm là h không đ c tí p c n ho c không ch đ ng tìm cách tí p c n v i các lý thuy t v chuy n đ i dân ch , v i th c tí n sinh đ ng và các kinh nghi m đ u tranh c a các phong trào dân ch /nhân quy n kh p n i trên th gi i. Th t đáng ng c nhiên là cho đ n th i đ i m này, đ i b ph n gi i trí th c, bao g m c trí th c b t đ ng chính ki n ch a bi t gì v các khái ni m v n

đã trở thành phổ biến trong các xã hội hiện đại như “xã hội dân sự” (civil society) [10], “quyền lực của những người không có quyền lực” [11] (power of the powerless), các lý thuyết về đấu tranh bất bạo động [12] (nonviolence) ; những thành công vĩ đại, những cống hiến mới mẻ, nguỵen cớ mới mẻ và các bài học kinh nghiệm phong phú của các phong trào đấu tranh dân chủ trên thế giới [13]. Ngay cả Trần Minh Hương, người đã lên án gay gắt những chủ trương chủ nghĩa hành [14] cũng suy nghĩ đến một cách để gìn giữ và nâng đỡ rằng “xã hội dân sự = xã hội dân làm chủ mới”. Hay như Đỗ Minh Tuấn, trong một bài báo dài hàng nghìn từ quát lợp trình bày lý khai chính thức của mình [15] (cái mà ông gọi là “rửa tay gác kiếm”) cũng không rõ ràng hẳn. Ông liệt kê những thành tựu cá nhân, kho tàng từ do cá nhân hoặc khả năng gây nên những lên họ thế giới của cá nhân với từ cách là một người nằm trong họ thế giới hoặc góp bó với họ thế giới, số đông các quan hệ cá nhân và họ thế giới vào các mục tiêu cá nhân với khái niệm quy định lực của con người trong xã hội dân sự theo nghĩa thực của nó [16].

Việc thiêu các lý thuyết và các bài học kinh nghiệm của các phong trào dân chủ của thế giới cũng một phần giới thích hiện tượng thiêu sáng kiến và đấu tranh xã hội của các nhà bất động chính kiến Việt Nam. Nó cũng là một trong những lý do giới thích vì sao không có nhiều nhân vật trong giới tinh hoa thế giới hoặc tham gia vào nhóm bất động chính kiến. Không được trang bị thông tin và lý thuyết cần thiết, không những người đã “thực tiễn” cũng cảm thấy bất lực và buông xuôi, không dám quan hệ với những người bất động chính kiến thành danh, chủ động nói là có ý định trở thành một trong số họ.

Những vĩ đình công/biến tình quy mô lớn đang diễn ra thế giới xuyên biên giới báo thanh niên gọi đây là “nghịch lý đình công”, rõ ràng nó là một hiện tượng “lòng” với chủ đề và vấn đề không đồng minh đối diện cho quyền lợi của người lao động. Tuy thế, người ta chưa hẳn thấy vai trò của các nhà bất động chính kiến (đặc biệt) trong những số kiến như thế này. Trên nóc chiếc xe hơi kia và thiêu hình ảnh một nhà đi bộ có tài mình biến.

Một bất lực khác của bất động chính kiến Việt Nam là quan tâm đến chi tiêu. Tuy nhiên đa số các nhà bất động chính kiến tập trung vào phê phán chính trị trực diện với họ thế giới thế giới. Ngoài hai ngoại lệ hiếm hoi là hai cuộc đấu tranh chống tham nhũng và chống các hiệp ước và chủ quyền lãnh thổ được cho là bất bình đẳng [17], họ chủ yếu tập trung vào đòi hỏi từ do báo chí, từ do bày tỏ chính kiến, đòi dân chủ pháp trị. Họ không quan tâm đến các biến hiện sinh động của sinh hoạt dân chủ trong đời sống, và vì thế, không họ thế giới vào đấu tranh nhằm hình thành hoặc mở rộng các biến hiện sinh động thế giới. Từ do báo chí hoặc từ do ngôn luận là cái xa lạ với những người lao động Việt Nam bình thường, và ít khi dành thời gian để báo và không quan tâm đến chính trị. Với những người nông dân một phần từ do nhà nước thu hồi để xây các khu công nghiệp, thế giới mới và giới trí, nhu cầu này có vẻ hiện thực hơn. Những tiếc thay, ngoài ngoại lệ hiếm hoi là Nguyễn Khúc Toàn, một nhà bất động chính kiến đang ngồi tù [18] - người đã đứng ra giúp nông dân tố cáo kẻ oan với chính phủ, hoặc Phụng Nam, một nhà bất động chính kiến mới xuất hiện, gần đây đã chấp nhận với những người dân quần Bình Thuận, Sài Gòn ra Hà

Nếu khi nào kiển [19], thì chúng có ai nào đeng ra giúp dân chúng mình biển các nhu cầu của họ và lên tiếng cho các đòi hỏi của họ.

Nếu như ng bài báo dài đeng đc trên ttp chí chúng sẳn không hpp đn đc qun chúng, thì như ng bài phê phán nghiêm khc ch nghĩa Mác của các nhà bút đeng chính kiến đng trên các trang mng cũng xa l nh th. Cái chính tr mà dân chúng quan tâm là cái chính tr biu hiển c th trong cuc sng sinh hoạt hàng ngày ch không ph i cái đúng sai của m t h c thuyết mà h chng bao gi quan tâm đn. Vì th, kh u hi u đ i m i chính tr mà như ng nhà bút đeng chính kiến này đ a ra v a b chính quy n h n h c, v a b qu n chúng th. Chúng thi u cái sinh khí xã h i và tr nên khô cng không khác gì như ng giáo đ u của h thng. Nếu kh u hi u mà h thng đ a ra là giáo đ u thì các kh u hi u mà các nhà bút đeng chính kiến đ a ra cũng không kém giáo đ u h n, vì chúng không đc chi ti t hoá bng như ng di n bi n hi n th c của cuc sng.

Th b y, h là như ng ng i phê phán h thng, như ng không ph i là như ng ng i thách th c h thng bng m t mô hình khác đc minh bi n k l ng. (có l Abuza cũng ít nhi u ám ch đ u này khi ông g i h là các nhà đ i l p trung thành (loyal opposition)). Các nhà bút đeng chính kiến Việt Nam nhi u khi cũng nói đn m t th ch dân ch pháp tr thay th cho th ch cng s n, như ng đã không có m t n l c c th nào h ng t i vi c nghiên cu n dân ch ph ng tây và cu trúc nên các mô hình dân ch cho m t xã h i ph ng Đông ch m phát tri n và có nhi u đi m đc thù nh Việt Nam. Đi u này không ph i là khó hi u, vì các tài li u nghiên cu v dân ch ph ng Tây bng tiếng Việt h u nh không t n t i Việt Nam sau năm 1975. Kh nng ttp c n vào kho kiến th c chính tr của th gi i t trong n c tr nên c c h n ch và đòi hỏi v n tiếng Anh t- là cái mà tuy t đ i đa s các nhà bút đeng chính kiến cao tu i không có đc. Có l Phạm Hồng S n là ng i đ u tiên trong s các nhà bút đeng chính kiến tr h n của Việt Nam đã nhìn ra t m quan trng của vi c nghiên cu mô hình thay th này và ông đã th c hi n vi c đch ttp tài li u “th nào là dân ch”. Có l vì đng cng s n cũng nhìn th u m i nguy hi m tiềm tàng của vi c hi n h u m t mô hình thay th, h đã tng giam ông v i m c án hà kh c [20].

Đi u gì khi n bút đeng chính kiến Việt Nam mang trong mình như ng h n ch nh th? Và làm th nào đ b t đeng chính kiến th c s là m t phong trào v i di n m o m i và s c m nh m i khác h n v i giá tr tng trng của bút đeng chính kiến hi n nay? Chúng tôi s c gng gi i quy t như ng câu hỏi này bng vi c phân tích ngu n g c của các nhà ly khai, và vi c thi u vng m t không gian công phi chính thng, trong các ph n sau.

Duy Tân Tr